

HRVATSKI glasnik

Godina XV., broj 34.

25. kolovoza 2005.

cijena 80 Ft

Fotka: Stipan Balatinac

Garski dani

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna” str. 2. – Novi učenički dom i kuhinja? str. 3. – Kemlja za/pred velikimi plani str. 4. – Vokalna solistica Orsolya Kuzma str. 5. – Županijsko priznanje Josi Šibalinu str. 6. – Obnova se kraju približava str. 7. – Leksikon podunavskih Hrvata str. 8. – Sveti Bartolomej str. 9. – Hrvatski pomurski susret str. 10. – Blagdansko raspoloženje i velika pučka zabava str. 11. – Gradišćanski čitalački tabor 2005. str. 12. Vjerne životinje žive dulje str. 13. – Petrovišćanka u Portugalu str. 14. – INTERREG projekti str. 15.

VLAŠIĆI – Kako nas je obavijestio ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Ladislav Gujaš, u odmaralištu u Vlašićima od 26. do 29. kolovoza boravi četrdesetak djelatnika HOŠIG-a iz Budimpešte na čelu s ravnateljicom Marijom Petrič. Oni će u Vlašićima imati radni sastanak i usavršavanje u matičnoj domovini. U „Zavičaju“ od 26. kolovoza do 2. rujna Hrvatska manjinska samouprava Bačina na čelu s predsjednikom Franjom Anišićem organizira sedmodnevni plesni tabor za bačinske folklorashe.

VLAŠIĆI – U organizaciji Hrvatske državne samouprave u Vlašićima u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske će se od 5. do 7. rujna održati Savjetovanje hrvatskih svećenika i vjeroučitelja. Teme Savjetovanja su vjerski položaj manjina u Europskoj uniji te analiza vjerskog života Hrvata u Mađarskoj. Troškove savjetovanja snosit će Hrvatska državna samouprava.

PETROVO SELO – Od 26.–27. kolovoza u Beledu će se održati prekogranični glazbeni festival. Festival je drugi dio prekograničnog projekta koji organiziraju Kulturno društvo Beleda zajedno s Kulturnim društvom Petrovog Sela. Težište prvog dijela projekta je bila etnoglazba dok će ostvarenje drugog dijela projekta proteći u okvirima seminara rock glazbe za profesionalce koji počinje 21. kolovoza. Mladi glazbenici koji sudjeluju seminaru nastupit će kao predgrupa festivala „picture on“.

ŠELJIN – U Šeljinu je početkom kolovoza deveti put održan tradicionalni Festival lubenica. Otvoren je svečanom sjednicom gradskog vijeća i proslavom Dana grada u sklopu koje svečanosti su uručena odličja. Jedno od njih primila je i Marija Vajdić, djelatnica koja prima stranke na samoupravi. Načelnik Đula Förster (koji je iz redova Hrvatske zajednice) tom je prigodom odličje uručio i knjižničarki te pokretaču Festivala na gradskoj plaži Tiboru Beregszásziju. Na bogatim stručnim i zabavnim manifestacijama sudjelovala je i delegacija iz zbratimljenog naselja Grubišnog Polja. Šeljnjani su mogli uživati u nastupu KUD-a Šandrovac iz Republike Hrvatske.

„Događaji tjedna“

Blagdan novoga kruha, državnosti, kršćanstva, krune koja je po predaji sastavljena od dviju kruna: one dobivene sa zapada iz Rima i one dobivene iz Bizanta. Blagdan sv. Stjepana kralja, tvorca ugarske države, onoga koji je primio kršćanstvo, stvorio pravne regulative, donio zakone, uveo poreze i Ugarsku u Europu negdje početkom drugoga tisućljeća, 1000. ili 1001. godine. „Jer je jednojezična zemlja s istim običajima slaba i ranjiva“, piše u „opomenama“ u jednoj od napisanih deset točaka teorijsko-praktičnoga vladanja državom kralj Stjepan svome sinu. Kralj na čijoj se novčarici u križnom uzorku nalaze riječi izvezene crkvenoslavenskim jezikom: „Budi gospodi milosti tvoja na nas miniana viki“.

U mnogim naseljima u kojima žive Hrvati, od Gradišća do Bačke, slavio se državni praznik negdje povezan s Danom sela, a negdje tek kulturnim programom i okupljanjem mještana. U Baranji u sedamsto godina starom Lotaru održana je središnja županijska proslava. Po posljednjem popisu pučanstva osam stanovnika Lotara reklo je za sebe da su Hrvati, a njih četrnaest naznačilo hrvatski kao materinski jezik. Velik je broj hrvatskih imena na ploči u spomen palima u svjetskim ratovima.

Prošloga tjedna papa Benedikt XVI. bio je na svome prvom papinskom putu izvan Italije, boravio je u Kölnu na Svjetskom danu mladih, bdio s mladima i držao završnu svečanu misu pred milijun vjernika na Marijinu polju, 20-ak kilometara od

Kölna, te posjetio židovsku sinagogu u Kölnu. Boravio je u svojoj rodnoj domovini, nevjernoj Njemačkoj, kako su izvještavali svjetski mediji.

Nazočila sam posvećenju kupole crkve u Minjorodu, selu u kojem su nekada trećinu stanovništva činili šokački Hrvati i u kojem vodstvo Hrvatske samouprave nije ni čulo da postoji tjednik imena Hrvatski glasnik. Ugledavši oltar vršendske crkve na naslovnici prošloga broja, rekli su da će se i oni potruditi saznati više. Starica Milka mi je rekla: Ima nas sedam-osam Šokaca još ovdje u Minjorodu. Oni mogu razumjeti ono što pišemo na njihovu materinskom jeziku. Istovremeno su mi se s minjorodskih nadgrobnih spomenika smiješila mnogobrojna imena: Kovačevići, Šakani, Ružići, Markovići, i prekrasni nadgrobnji napisi s križeva pisani hrvatskim jezikom. Jedan jezik, jedan narod, jedno selo, jedni običaji koji polako zauvijek nestaju iz atlasa Hrvata u Mađarskoj. Jezikoslovcima i povjesničarima, sociolozima, demografima još su neko vrijeme dostupni nadgrobnji spomenici, i desetak šokačkih Hrvata u Minjorodu.

Dan državnosti obilježava se i dodjelom priznanja i odličja zaslužnim pojedincima na gradskim, županijskim, državnim razinama. Tako su i dva Hrvata odlikovana državnim priznanjem koje im je uručio ministar kulturne baštine. To su dva čuvara tradicije, običaja i narodnoga blaga Hrvata u Mađarskoj Antun Kričković i Ernest Eperjessy.

Uskoro počinje škola

Foto: Timea Horvath

Aktualno

Novi učenički dom i kuhinja?

Hoće li radovi na projektu Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta biti završeni u predviđenim rokovima, do početka školske godine 2005./06.

Ovih se dana proširila vijest kako nova školska godina u Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu zbog kašnjenja radova na izgradnji zgrade učeničkog doma i obnove kuhinje u sklopu projekta Hrvatsko-mađarskog obrazovnog središta financiranog iz sredstava Europske unije, neće početi u novoizgrađenim prostorima. Za polaznike škole i doma znači da će se oni tim novim prostorima moći koristiti tek potkraj godine. Upitali smo ravnatelja škole Gabora Győrvárija o čemu se radi i kako stoje radovi.

To su činjenice, kaže on, naime Zakon o javnoj nabavi kaže kako nije zakonski izveden postupak javne nabave za kuhinju škole, za izvođače radova na kuhinji. Naime, u europskom projektu nije bila predviđena obnova kuhinje, već samo izgradnja učeničkog doma i aule, ali prilikom radova ispostavilo se kako je neophodno potrebno obnoviti kuhinju, za što je grad kao uzdržavatelj dao potrebna sredstva uz ona koja su bila tijekom izvedbe radova na zgradi učeničkog doma i aule uštedena. Mislilo se kako je i kuhinja povezana s projektom izgradnje doma te se zadatak povjerio sadašnjem izvođaču radova tvrtki ZÁEV. Natječaj nije bio otvoren, stoga se uskoro našlo zakonsko *i i ili*, a naše sve dobre namjere o učinkovi-

tom i brzom odvijanju i završetku radova navrijeme, početkom školske godine 2005./06., time su pale u vodu. Nadamo se kako ćemo zgradu doma i aulu moći predati na upotrebu početkom školske godine. Zasad je izvjesno kako kuhinja neće biti gotova, završetak radova se očekuje potkraj kalendarske godine. Prehrana će privremeno biti riješena na način kako smo to učinili na kraju prošle školske godine (u obližnjem učeničkom domu). Do kraja rujna treba se donijeti odluka o izvođaču radova na kuhinji. Kažnjavaju se ovim činom oni koji su zapravo bili dobronamjerni, kaže ravnatelj hrvatskoga školskog središta.

Školska će se godina otvoriti u novoj školskoj auli 31. kolovoza s početkom u 17 sati, a Gabor Győrvári vjeruje kako će se tada i djeca moći useliti u novi učenički dom. Izgradnja i obnova škole i školskih prostora se nastavlja. Naime, iz dodatnih sredstava već su izrađeni planovi obnove postojeće školske zgrade i gimnastičke dvorane, uza svestranu moralnu i novčanu potporu Hrvatske državne samouprave. Radovi bi trebali početi u prosincu tekuće godine, a „teški“ su oko 100 milijuna forinti. Desetak dana prije početka nove školske godine ravnatelj pečuške hrvatske škole optimistički je raspoložen.

PEČUH – U prvom razredu Osnovne škole Miroslava Krležje upisano je 18, u nultom razredu 17 djece, a u prvom razredu gimnazije 39 učenika. U odnosu na razdoblje od prije pet-šest godina to je porast za 20-ak posto. Sveukupno školu će pohađati 260-ak učenika, a cijelu ustanovu, vrtić i učenički dom te školu pohađa domalo četiristotinjak polaznika. Broj djelatnika smanjen je za dvoje, sada u ustanovi radi 68 djelatnika, koji su počeli rad 22. kolovoza. (Vrtić radi od 1. kolovoza.) Otvaranje školske godine je 31. kolovoza u 17 sati, bit će to središnje gradsko otvaranje, a školsku će godinu otvoriti László Toller, gradonačelnik grada Pečuha. Tada bi se upriličilo i svečano otvorenje novih školskih prostora.

BALATONFENYVES – Tradicionalni tabor Hrvatske škole Miroslava Krležje i ove je godine održan u Balatonfenyvesu, od 11. do 17. kolovoza. Taboru je sudjelovalo 70 učenika i šest pratitelja, troje iz hrvatske škole Miroslava Krležje, a troje iz prijateljske škole „Vijenac“ iz Osijeka. S tom školom postoje plodne prijateljske veze već 30-ak godina, te mnogobrojna zajednička taborovanja i druženja. Usprkos kišnom i hladnom vremenu šestero pedagoga je našlo načina da zabavi i organizira raznorazna zanimanja za polaznike tabora.

OMIŠALJ – Od 15. do 24. kolovoza održan je tabor brućoša Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje, u odmaralištu grada Osijeka u Omišlju na otoku Krku. S profesoricom Janjom Živković u taboru je boravilo 14 učenika. Tradicionalni je to tabor čije troškove snose polaznici tabora, a ostvaruje se u sklopu prijateljske suradnje dvaju gradova, Osijeka i Pečuha.

BUDIMPEŠTA – Hrvatski plesni ansambl Luč iz Budimpešte pod ravnanjem bračnog para, koreografa Marije Silčanov i Antuna Kričkovića, od 21. kolovoza do 1. rujna sudjelovat će na Euroazijskome plesnom festivalu u Istanbulu. Na repertoaru Ansambla, koji se sastoji od 24 plesača i šestočlanog orkestra, je šest blokova iz svih dijelova Mađarske, Hrvatske i Turske te ulomci iz koreografije Carmina Burana.

Kemlja za/pred velikimi plani

Velikan našega naroda Mate Meršić-Miloradić i ljubitelj ter poštovatelj hrvatske riči danas bi razočarano konstatirao koliko je pao broj onih ki još ovde vladaju hrvatskim jezikom. *** Peldodavno djeluje Hrvatska manjinska samouprava ka je jur 20 ljet dugo u kulturnoj suradnji s hrvatskim selom Pleternicom.

Načelnica Zsuzsanna Balsay s jubilarnim prijateljskim darom talijanskoga naselja Cartigliana

Po broju stanovništva (2300) Kemlja je jedno od najvećih naselja u Gradišću, međutim negdašnji dušobrižnik, velikan našega naroda Mate Meršić-Miloradić i ljubitelj ter poštovatelj hrvatske riči danas bi razočarano konstatirao koliko je pao broj onih ki još ovde vladaju hrvatskim jezikom. Sa starijimi ljudi i jezik će se polako odseliti na drugi svit. Suprot toga peldodavno djeluje Hrvatska manjinska samouprava ka je jur 20 ljet dugo u kulturnoj suradnji s hrvatskim selom Pleternicom, i koja potpomaže nedavno utemeljeno društvo seniorskih folklorošev pod imenom Konoplje. Pokidob ovde djeluje i Nimška manjinska samouprava, općina s načelnicom Zsuzsannom Balsay se mora brinuti da obadvi na-

U čast milenija je postavljen spomenik kralju Beli IV.

rodne grupe jednako dostanu potporu i da se ne zanemaru prava ni ovde živećih Ugrov. Na općini u velikoj dvorani za savjetovanje, prvačica sela gizdavo pokazuje jubilarne relikvije prijateljstva s talijanskim mjestom Cartiglianom. Desetljetosnje partnerstvo je krajem prošloga ljeta proslavljeno u Italiji s brojnim dani, ogromnom porcelanskom vazom, slikom, zlatnom tablicom. No, ni u Kemlji nije žitak od mlika i meda.

Pod administrativnu upravu pripada Kemlji još Novápuszta i Magyarimle (od ljeta 1966.), a selo Károlyháza se je pred trimi ljeti lučilo od velikoga susjeda i samostalno koordinira vlašći seoski žitak. Kako pak kemljanska načelnica kaže, s ovim rastankom su nek dobili Kemljanci, pokidob Károlyháza nima nijednu ustanovu i dica pohadjaju čuvarnicu ter školu u Kemlji a to zlamenuje i znatnu materijalnu svotu za ovdašnje ustanove. Koliko nek more samouprava izgospodariti iz uske državne potpore, to sve ide na selo. Ovako su u prođući ljeti, djelomično i s pomoću naticanj, popravljene tri ulice i takaj su daljnje putne obnove u planu. Uza to je renovirana i čuvarnica u Magyarimli. – *I nas je ulovilo strahovito padanje broja dice, zato smo morali zavolj špárnoga funkcioniranja u drugoj (hrvatskoj) čuvarnici jur lani reducirati tri diče grupe na dvi – kaže Zsuzsanna Balsay. Od nje doznajemo još da je u novoj školi završeno zidanje kompjutorskoga razreda i prik županjskih naticanj danas jur na 18 računalov moru djelati dica, a jedan je kompjutor do-*

spio i na općinu. U seoskoj knjižnici imaju E-točku ka dozvoljava besplatni pristup k Internetu i u Kemlji, a od lani selo ima i svoju web-stranicu. Lani je završena toplinska izolacija školske športske dvorane. U jesen se očekuje u kemljanskom hataru postavljenje vjetrenjačov, za te svrhe su jur prodane i zemlje. Ako sve dobro ide, ovde će vrijeda 12 mlina na vjetru tirati energiju. Na naše pitanje je načelnica rekla još da „je 10% kemljanskih nepokretnih imovin u ruki stranjecv. To zlamenuje kih 70 hiž i gruntov iz kojih pol jur ne posjećuju vlasniki iz drugih držav. Negda je bilo u modi da su penzionisti iz Austrije, Nimške naveliko kupovali stane, ali ov plamen se je jur ugasio”. Trenutačno samouprava namjerava 24 gruntov prodati, osigurati mladim mjesto ki kanu ovde živiti i napraviti familijarni stan. Sazidanje infrastrukture sada teče. Još jedan veliki projekt leži u snu zastupnikov: da na obali Dunaja u cjelini se modernizira, obnavlja, proširuje kulturni dom. Krovnu prostoriju bi dali najprlje sazidati, centar izvan i iznutar popraviti, terasu nadograditi. Simo bi slišilo i sazidanje pozornice na vodi, pri koj bi gledališće bilo na obali. Uza to se namjerava sazidati još biciklistička staza krez selo, i vraćanje staroga mosta u prethodno stanje za bicikliste i pišače. Negdašnji driveni most je ovjekovječen samo na slika, a Dunaj još čuva stare stupe. Tradicionalna priredba 20. augustuša je takaj povezana s rijekom, jer onda se održava Vodeni karneval s umjetničkim festivalom, koji svenek vabi brojne turiste u Szigetköz. – *Tiho* -

Veliki je projekt samouprave nadogradnja, proširenje i obnova kulturnoga doma

Intervju

Vokalna solistica Orsolya Kuzma

*„Svi su nastupi odmjeravanje,
nije bitno osvojeno mjesto, već
koliko si osoba obradovao s pjesmom”*

Razgovor vodio: Marko Dekić

Kako smo tijekom razgovora saznali, korijeni studentice Orsolya Kuzma, vrsne vokalne solistice izviru iz Pomurja, naime, njezina baka, majka njezine mame Žužane Bankić, rođene u Kaniži, potječe iz Vrbovca, a otac Stjepan Kuzma je Sumartonac. „Tako sam ja s obojicom braće, koji također govore hrvatski, s obje roditeljske grane Hrvatica”, rekla nam je s ponosom, skromna i umiljata sugovornica.

Od rujna 1992. sve do lipnja 2001. g. bila sam učenica naše budimpeštanske gimnazije, a gimnaziju sam završila na Almoševu trgu. Roditelji su mi došli u glavni grad ne zaboravljajući, čuvajući svoju materinsku kajkavštinu, kako je i hrvatski lirik D. Domjanić lijepo ispjevao: „Em nikaj ni slajše,/ Ne čuje se rajše/ Neg dobri i dragi naš kaj!” Srednji stupanj iz hrvatskog jezika C-tipa stekla sam 2002. godine, i javila se na bajsku Visoku učiteljsku školu Józsefa Eötvösa. Ove sam godine završila drugi semestar.

Što vas je potaklo na vokalno pjevanje i kada ste se opredijelili za njegovanje kajkavskog melosa?

Pjesma, napose ona kajkavska, prirasla mi je k srcu već od malocće. Što jako volim pjevati, mogu zahvaliti i svojoj učiteljici Zlatici Gergič, pa i prof. Stipanu Pančiću, koji su me bodrili u početnim koracima vokalnoga pjevanja. Uz rečeno, roditelji su me upisali u okružnu glazbenu školu gdje sam na posebnim satima stekla osnovna znanja iz solfeža i glazbene književnosti, a od druge godine već sam svirala i na klarineti. Osim pjevanja, u slobodnim trenucima veoma rado se predajem crtanju. Ali vratimo se pjesmi. Riječ je ponajprije o pučkim popijevkama, od kojih sam i na nedavno održanom Narodnosnom festivalu manjinskih samouprava XIII. okruga grada Budimpešte izvela kitu, i to: Vehni, vehni fijolica, Da nam pak dojde i Međimurje malo.

S kakvim uspjesima, kada i gdje ste do sada nastupali?

Već od početka 1996. g. aktivno sudjelujem na raznim školskim priredbama, festivalima, smotrama, natjecanjima pa i inozemnim gostovanjima, gdje sam lijepo primljena i postigla niz uspjeha. Zadnji put, 2003. g. na Croatiadi uručeno mi je I. mjesto, a na okružnom i glavnogradskom natjecanju 2004. g. postigla sam III. mjesto. Pretežito sam nastupala s pomurskim, međimurskim „popevkama”, ali sam pjevala i mađarske narodne. Godine 1997. imala sam prilike gostovati na tzv. Mikić-festivalu u Rijeci, a 1999. na festivalu Dok teče Lasva, u Novom Travniku u Hrvatskoj, dodijeljena mi je

posebna nagrada. Uz narodne pjesme veoma je zanimljivo bilo izvoditi i tzv. festivalsku građu, okušati se u stilu druge vrste vokalne izvedbe. Te mogućnosti za mene su bile osobito poučne i dojmljive. Na žalost, u nas nema takvih mogućnosti, a problem vidim u tome što se možebitna organizacija odnosno promidžba takvih natjecanja ne udovoljava očekivanjima. Naime, dok sam pohađala HOŠIG, od prof. S. Pančića sam saznala o sličnim prigodama. Otkad sam otišla iz naše odgojno-obrazovne ustanove, informacije su mi u tom pogledu – što jako žalim – veoma oskudne. Vjerujem i nadam se da osim mene, u redovima hrvatske mladeži ima mnogo nadarenih osoba koje bi se rado odazvale i predstavile još širu paletu naše šarolike glazbene baštine. Primjerice, osobno me je veoma razveselio pa i potaknuo kompliment Mladena Čonka, načelnika Općine Donji Kraljevec, kada je prigodom uzajamnog potpisivanja ugovora o zbratimljenju budimpeštanskog XV. okruga i Sumartona zanosno rekao: „Ni sam mogao ni zamisliti da ću u Budimpešti slušati one pjesme koje se pjevaju i u našem kraju.”

Imate li i u Baji prigode pjevati?

S predstojnikom Hrvatske katedre, prof. Živkom Gorjancem često odlazimo na razne kulturne priredbe. Bili smo i u Pečuhu, a zadnji put u Čavolju smo posjetili veoma bogatu Seosku zavičajnu zbirku dr. Miše

Orsolya Kuzma na pozornici

Mandića gdje sam imala prilike otpjevati jednu lijepu kajkavsku. Na temelju mojih dosadašnjih iskustava u pogledu vokalnog pjevanja smatram da je pri nagradivanju sudionika svaki izvođač zavrijedio priznanje. Da krenem od sebe. Svjesna sam koliko se truda ulaže u uvježbavanje, pripremanja da bi se netko mogao predstaviti i dokazati. Stara je istina da priznanja poticajno djeluju, ali uvijek će biti takvih koji se neće vrednovati. Dakako, svakome je stalo do pohvale, ali za mene je isto tako važno sudjelovanje baš kao i spoznaja da ono što znam, nitko oduzeti ne može, bilo da mi se dodijeli nagrada ili ne. Majka mi je vazda govorila: „Svi su nastupi odmjeravanje, nije bitno osvojeno mjesto, već koliko si osoba obradovao s pjesmom”

Korak bliže zbratimljenju dvaju gradova

*Potpisan Protokol o suradnji i prijateljstvu
Labina i Baje*

Gradovi Labin i Baja korak su bliži službenom potpisivanju sporazuma o međusobnoj suradnji i prijateljstvu, nakon što je u okviru Dana grada Labina 17. kolovoza potpisan Protokol o suradnji i prijateljstvu dvaju gradova.

Kako nas je izvijestila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave *Angela Šokac Marković*, od 16. do 18. kolovoza četveročlano izaslanstvo grada Baje, koje je predvodio gradonačelnik *Péter Széll*, a u kojem su bili još predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj *Joso Ostrogonac* i voditelj gradskog odjela za školstvo i prosvjetu, boravilo je u prijateljskom posjetu gradu Labinu. Tom prigodom u srijedu, 17. kolovoza, na svečanoj sjednici Gradskoga vijeća, koja je upriličena u Malom kazalištu staroga grada, gradonačelnici Labina i Baje *Bruno Hrvatin* i *Péter Széll* potpisali su Protokol o suradnji i prijateljstvu. Dan ranije razgovorima je sudjelovao generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu *Ivan Bandić*, koji je na poticaj Hrvatske manjinske samouprave bio pokretač povezivanja dvaju gradova.

Istoga dana prijepodne predstavnike grada Baje u svom uredu primio je gradonačelnik *Bruno Hrvatin*, koji je podupirao sve vidove suradnje, posebno povezivanje školskih ustanova. Prigodom prvog susreta s novim načelnikom i vijećnicima vođeni su prijateljski razgovori tijekom kojih je obostrano izražena želja za nastavkom suradnje koja je započela još prije dvije godine.

Prema riječima Angele Šokac Marković, u četvrtak, 18.

kolovoza, upriličen je i susret s ravnateljima labinskih škola, a tom prigodom dogovorena je buduća suradnja i skori uzvratni posjet bajskih učenika Labinu.

U povezivanju dvaju gradova važnu ulogu ima upravo hrvatska manjina, koja je putem škola u kojima se predaje hrvatski jezik od početaka pokretača suradnje.

- Ponajprije bilo je riječi o suradnji naših ustanova, razmjene djece, roditelja i obitelji, a iz toga naša samouprava ne smije izostati, osobito ako se zna da se suradnja odvija preko Hrvatske manjinske samouprave koja je bila poticatelj povezivanja s jednim hrvatskim gradom – ističe predsjednica *Angela Šokac Marković*.

Potpisani Protokol, koji pravno ne obvezuje nijednu stranu, važan je korak k budućem potpisivanju sporazuma o zbratimljenju radi uspostavljanja prijateljskih odnosa i unapređenja već postojećih veza. Njime je zacrtano „produbljivanje suradnje gradova, ustanova, udruga i gradskih uprava na području gospodarstva, obrazovanja, kulture, športa i ostalih područja djelatnosti“. Nadalje, njime se potiče unapređenje gospodarske suradnje, trgovine i turizma, ali i očuvanje običaja i tradicija. Tako se očekuju još intenzivniji susreti, uzajamni posjeti, napose uspostavljanjem veza među mladima i njihovim udrugama.

Kako smo saznali, Protokol – koji je potpisan na hrvatskome jeziku – uskoro će biti potvrđen i na mađarskome u Baji.

S. B.

Županijsko priznanje Josi Šibalinu

Povodom dana mađarske državnosti, u srijedu, 17. kolovoza, u Kečkemetu na svečanoj sjednici Skupštine Bačko-kiškunske županije dodijeljena su ovogodišnja županijska odličja. Prema dugogodišnjem običaju, županijska se priznanja daju i za nacionalne manjine, a jedan od dobitnika ovogodišnje nagrade jest i *Joso Šibalin*, ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. U svečanom ugodaju velike dvorane županijske knjižnice nagradu mu je uručio dr. *László Balogh*, predsjednik Županijske skupštine.

Pri tome je istaknuta njegova prosvjetna djelatnost i u nastavi te u pisanju i recenziranju hrvatskih udžbenika. Osobito pak zasluge u vođenju škole koja, otkako obnaša dužnost ravnatelja, udvostručila je broj učenika, i danas se ubraja među najznačajnije škole u županiji. Istaknuta je njegova uloga u izgradnji kulturne autonomije, kojom je ustanovu na održavanje preuzela Hrvatska državna samouprava. Postignuti razvoj santovačke hrvatske škole spomenut je kao uzor i primjer razvoja za sve narodnosti u Mađarskoj.

Profesor hrvatskoga jezika i književnosti te povijesti rodom iz Gare, bunjevačku osnovnu školu završio je u rodnome selu, maturirao u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti, a diplomirao na Sveučilištu Janusa Pannoniusa u Pečuhu i Sveučilištu Eötvösa Loránda u Budimpešti. Nastavnički rad započinje 1980. u santovačkoj hrvatskoj školi, a od 1997. obnaša i dužnost ravnatelja.

Još kao srednjoškolac uključuje se u rad Demokratskog

saveza Južnih Slavena, zatim Saveza Hrvata u Mađarskoj, kao član Zemaljskog vijeća. Od 1994. do danas zastupnik je Hrvatske manjinske samouprave u Santovu i član Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Što za njega znači ovo priznanje, *Joso Šibalin* nam je ukratko rekao:

– Osobno sam bio radostan i nadasve počašćen, jer je to priznanje i svim mojim kolegama, kao i održavatelju santovačke škole, ujedno i cijeloj hrvatskoj zajednici u Bačkoj.

Dodajmo da su županijske nagrade za manjine dobili još *Miloš Apić* (Baja) predsjednik Srpske manjinske samouprave, *József Manz* (Baja), predsjednik Njemačke manjinske samouprave, te dr. *László Matos* (Kečkemet), dugogodišnji član Odbora za nacionalne i etničke manjine Skupštine Bačko-kiškunske županije.

Odlikovanje za umjetnost dodijeljeno je posthumno slikaru *Tiboru Duliću* (Kečkemet) rodom iz Aljmaša.

Tekst i slika:

S. B.

*Bizonjska crikva***Obnova se kraju približava**

U Bizonji velika investicija za polipšavanje cijele okolice i za obnovu crkvenoga objekta je započeta jur pred trimi ljeti. Uz materijalnu pomoć seoske samouprave ljeta 2002. je posvećena obnovljena statua sv. Ivana Nepomuka, ka je bila premješćena iz drugoga dila sela pred crikvu. U zadnji ljeti je obnovljen i križ, pometani su ukrasni kameni u parku, cijeli kraj polag puta je u red spravljen. Polako je dohadjao red i na samu crikvu, čez tri ljet korak za korakom je restaurirana crikva. Napravljene su nove izolacije, pod je obnovljen, kot i turanj i križ na njem. Znova su farbane stijene nutri i vani, restaurirane su freske i kipi, spomeniki takaj. Crikva je dobila novu struju, lampaše, čilare. Popravljeni, novomazani su klupi, predikalnica, i renoviran je i oltar sv. Ane. To znači da je od tla do turnja Božji dom polipšan, obnovljen, a za to su čudami djelali i aldovali ne

samo selčani nego i drugi sponzori. Glavni pokretač i koordinator obnove je bio dr. Franjo Benković, rodnom iz Bizonje, gospodin na jurskoj biškupiji, a na licu mjesta je seoski dušobrižnik Kálmán Szalai riktao posle. Bizonjci su na Sapard naticanju dostali pinez od 41 milijun forintov, mjesna kulturna društva su skupljala forinte i organizirala i kulturni večer za tu svrhu da čim već nutradojde za preuredjenje. Missio Pro Europa je financirala izolaciju i prezbrojne su velikodušne ponude pojedincev, farnikov i organizacijov. Iako na našoj slici još stoji pomoćna konstrukcija oko gradnje, sva djela se približavaju koncu. Crikvu u novom ruhu će posvetiti jurski biškop dr. Lajos Pápai, 4. septembra, nedilju, pri velikoj maši u deseti ura. Crikvenu svetačnost muzičko će oblikovati jačkarni zbor iz Vulkaprodrštofa, bizonjski koruš Jorgovan ter mjesni tamburaši.

Kolovoski randevu

Likovno djelo Kate Vertarić, umjetnice iz Letinje

Prosvjetno središte pomurskoga grada Letinje svake godine u kolovozu priređuje niz programa s hrvatskim sadržajima, odnosno u kojima sudjeluju i žitelji iz Hrvatske. Niz programa u posljednjemu ljetnom mjesecu naziv „Kolovoski randevu” dobio je zato što se tada u Letinji susreću umjetnici, ljubitelji umjetnosti, kulture i turizma iz više zemalja, na tzv. zajednički susret, randevu. Programi su počeli međunarodnim taborom drvorezbara, koji je ove godine slavio svoju 20. obljetnicu. U njemu su sudjelovali drvorezbari iz Pomurja, Endre Boa, Stjepan Radnai, iz Varaždina Josip i Ivan Cikač, iz drugih krajeva Mađarske, iz austrijskog Prinzsdorfa. Sudionici tabora izradili su manje kipove s raznovrsnim temama, koje se tijekom ovoga mjeseca mogu pogledati u gradskoj knjižnici.

U zajedničkoj organizaciji prosvjetnog središta i hrvatske manjinske samouprave organizirana je i međunarodna likovna kolonija u kojoj su sudjelovale pomurske umjetnice Erika Végh i Kata Vertarić, te varaždinski likovnjaci Ljudevit

Mindek, Andela Budanovac, Zvonko Kovačić i Robert Garafolić. U okviru tabora priređen je i otvoreni dan likovnoga stvaranja.

Svi sudionici kolonije na glavnom letinjskom trgu postavili su svoje stalke i stvarali, a prolaznici su mogli pratiti kako nastaje umjetničko djelo. Mnogi su umjetnici bili inspirirani pomurskim krajolikom ili nekim dijelom grada, što su prenijeli na platno.

U sklopu „randevua” održani su koncerti, Susret pomurskih Hrvata, natjecanje u ribolovu, vožnja bicikla, nastup Mađara iz slovenske Lendave, program „Glazba bez granica”, koncert zborova iz Mađarske i Slovenije.

Mađarski državni praznik 20. kolovoza također se odvijao u znaku internacionalizma, naime, pod naslovom „Halo, Europa” održan je XV. međunarodni festival folklor Alpe – Jadran. Na festivalu su sudjelovali folklorišti iz Grčke, Hrvatske, Italije, Mađarske, Srbije i Turske. Programi u kolovozu završavaju s velikim vatrometom.

Beta

Leksikon podunavskih Hrvata

LEKSIKON
 PODUNAVSKIH HRVATA – BUNJEVACA I ŠOKACA

3

Be-Br

 HRVATSKO AKADEMSKO DRUŠTVO

Subotica, 2005.

Hvalevrijedan znanstveni pothvat Hrvatskog akademskog društva u Subotici da u obliku specijalnoga leksikografskog djela sakupi i ukratko predstavi osobe i pojave iz prošlosti i sadašnjosti podunavskih Hrvata, nakon dva lanjska, ove je godine obogaćen novim, trećim sveskom Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevac i Šokaca, s natuknicama Be-Br.

Glavni je urednik izdanja ponovno Slaven Bačić, lekturu je uradio Petar Vuković, korekturu Mirko Kopunović, Tomislav Žigmanov i Marta Mačković Papp, a grafičku pripremu Marija Prčić (prijelom) i Nada Sudarević (ilustracije). Među suradnicima na trećem svesku (kojih je ukupno 37) otkrivamo ugledna imena znanstvenika i profesora ponajviše iz Vojvodine, zatim Hrvatske i Mađarske. Hrvata iz Mađarske zastupaju Ladislav Heka, pozvani predavač Pravnog fakulteta i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Segedinu, pokojni Marin Mandić, profesor hrvatskoga jezika i književnosti te povijesti, i Živko Mandić, odgovorni urednik nakladnog zavoda poduzeća Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. iz Budimpešte.

Tiskan dvostupačno, treći svezak Leksikona na 67 stranica po abecednom redu obrađuje točno 100 natuknica, a uz imena autora navode se djela, izvori i literatura.

Pretežito nalazimo dobro i manje poznate povijesne osobe i suvremenike, njihove životopise. Spomenimo tek neke od njih: **Mato Benlić** (Belich, Bellinich) (Banja Luka, 1609. – Velika kraj Požege, 30. I. 1674.), franjevac, beogradski biskup; **Stjepan Beretić** (Sombor, 4. VI. 1947.),

svećenik i publicist; **Stipan Bešlin** (Monoštor, 4. I. 1920. – Monoštor, 7. IV. 1941.), pjesnik; **Pavle Blesić** (Sombor, 6. VIII. 1924.), slikar i kipar; **Zvonko Bogdan** (Sombor, 5. I. 1942.), pjevač, skladatelj, tekstopisac, sakupljač narodne glazbene tradicije, športaš; **Ivan Brabec** (Békéscsaba, 6. XII. 1907. – Zagreb, 1. II. 1985, jezikoslovac; pa i **Josip Broz Tito** (Kumrovec, 7. V. 1892. – Ljubljana, 4. V. 1982.), političar i državnik, zbog svoga značenja za bačke Hrvate, i mnogi drugi.

Posebno su zanimljivi pregledni i sažeti povijesni, kulturni i vjerski članci kao što su, primjerice, **Bećarac**, **Bedečević** -kino, **Beogradska nadbiskupija**, **Bereški tamburaši**, **Betlemari**, **Bibliografija**, **Blagovijest**, **Blaškov križ**, **Bosančica**, **Bosna**, **Bosna Srebrena**, **Božić**, **Božićnjak**, **Bratovština**, **Bršančevo**. Zatim prikazi podunavskih županija i naselja **Bereg** (**Bački Breg**), **Bikovo**, **Bili Aljmaš** (službeno Aljmaš), **Bodroška županija**, **Bođani**, **Bortanj** i druga.

Usto izdvajamo za nas posebno važne i zanimljive članke naših autora, ili članke o našim istaknutim ljudima. Tako je **Živko Mandić**, autor natuknica **Bikić** (mađ. Bácsbokod), **Bila županija** (mađ. Fejér megye), **Blažetin Stipan** (Santovo, 24. X. 1941. – Pečuh, 24. III. 2001.), hrvatski književnik, pedagoški pisac i kulturni djelatnik, **Borota**, **Boršot** (mađ. Bácsborsód), **Bošnjaci**, **Breka** (mađ. Berki), nekad samostalno naselje, danas zaselak mjesta Erčina; **Ladislav Heka** piše članak **László Blazovich** (Szombathely, 2. XI. 1943.), sveučilišni profesor, ravnatelj Arhiva Csongrádske županije u Segedinu, a **Marin Mandić** Lovro Bračuljević ml. (Budim, početkom 1740-ih godina – ?) franjevac, profesor. **Eva Bažant** autorica je teksta **Bálint Bellosics** (Rédics, Zalska županija, 10. X. 1867. – Baja, 15. I. 1916.), etnograf, pedagog, profesor povijesti, a Tomislav Žigmanov članka **Stjepan Blažetin** (Velika Kaniža, 7. I. 1963., pjesnik, književni povjesničar i prevoditelj).

Osim svoga kulturno-povijesnoga značenja, riječ je o nadasve zanimljivoj i korisnoj knjizi, zapravo korisnim knjigama, kako za znanstvenike, profesore, učitelje, studente tako i za sve ljubitelje naše povijesne, kulturne i vjerske baštine, pa i za najširu javnost, za naše ljude. Njezina namjena, i prema riječima glavnoga urednika, upravo je „da dospije u sve više bunjevačkih i šokačkih domova, da njihovim

stanovnicima osvjesti bogatu i nedovoljno poznatu prošlost, da ih podsjeća na sadašnjost i bude im poticaj za budućnost“. Daj Bože, da se ove plemenite želje i ostvare, a tiskanjem trećega sveska u nakladi od tisuću primjeraka, tome su ovaj put pridonijeli Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje i kulturu te Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine.

Stipan Balatinac

BLAŽETIN

BLAŽETIN, Stjepan (Velika Kaniža, 7. I. 1963.), pjesnik, književni povjesničar i prevoditelj. Hrvatski skladatelj i pjesnik, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Živio je u Hrvatskoj, zatim u Mađarskoj, gdje je bio učitelj, a Hrvatsku napustio u međuvremenu. Na Hrvatsku je došao 1998. godine, a nastavlja živjeti u Subotici. **BLAŽETIN, Stjepan** (Velika Kaniža, 7. I. 1963.), pjesnik, književni povjesničar i prevoditelj. Hrvatski skladatelj i pjesnik, član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Živio je u Hrvatskoj, zatim u Mađarskoj, gdje je bio učitelj, a Hrvatsku napustio u međuvremenu. Na Hrvatsku je došao 1998. godine, a nastavlja živjeti u Subotici.

STJEPAN BLAŽETIN
Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas
 Oujek 1999

TRENTAK ZA PJESMU

Stipan Blažetin

* * *

Noćas je more iznevjerilo stijenu
 ukraj zelenog bora.
 Čekala, čekala stijena.
 Pristiže zora!
 A nema, nema mora.
 Meni se isto desi jedne noći.
 Htio sam jadan za morem poći.
 Bio sam blizu, tik da ga zgrabim,
 (uhvatim, privučem, svučem,
 obljudim).

Obljudim osvetom što mi tako
 pobježe te noći besane,
 A ono utječe u daljine zorne i
 snene.

Sveti Bartolomej

(24. kolovoza)

Ime Bartol poznato je u naših Hrvata, u Santovu: *Bariša, Bartol, Bartul*, u Bunjevaca *Bartul*, u Podravini, Baranji i u Gradišću *Bartol*.

U podravskom Lukovišću postoji i nadimak izveden iz tog imena: *Bartolovi*.

Blagdan toga sveca u puku se naziva *Bartolovo*.

***

„Treća je crkvice Bartolova usred hrvatskih vinograda, usred planine na lijepom rudinom obraslom zaravanjku. U toj divnoj okolici tratio je dane pustinjak Bartol pa skupljajući od svijeta milostinju uzida ovu crkvicu i deset godina u njoj smirivao službu dok ga starost ne prevlada pa je morao sići u Pečuh gdje mirno i spokojno u 80. godini svoga života preminu. O Bartolovu grne ovamo svijet na proštenje ...”, zapisao je Nikola Tordinac u drugoj polovici 19. stoljeća.

Jedna pečuška legenda uščuvala je tradiciju koja se veže za tu baroknu kapelicu. Naime, pustinjaci su se ispred Osmanlija povukli u šumu na gori Meček. Međutim, redovnik Bartol ostao je na svome mjestu te je crkvene dragocjenosti sakrio u jednoj obližnjoj pećini. Turci su tražili da im preda crkveno blago. No on, unatoč jezovitomu mučenju, nije odao gdje je sklonio blago. Tada je s vrha gore dopraćen k jednoj klijeti, gdje mu oguliše kožu pa mu je staviše u ruke i dopustiše mu da se vrati u kapelu. Kada je Bartol stigao do kapelice, tamo je pao na zemlju i umro. Osmanlije, vidjevši što se dogodilo, jako su se zastrašili i više se nisu smjeli približiti kapeli.

***

Kult sv. Bartola u Pečuhu slavljen je i prije doselidbe Hrvata. Naime, na glavnom, Széchenyijevu trgu, na današnjem mjestu džamije, 1324. podignuta je crkva sv. Bartola. Hrvati iz grada u svojim vinogradima podigli su kapelicu 1740., a prema drugim podacima 1745. godine.

Pečuški su vinogradari – o čemu dobro svjedoči na hrvatskom jeziku uklesana ploča iznad ulaznih vrata kapele sv. Bartola – obnovili zgradu: *Popravita pod Sepesy Ignyom 14 PV Biskupom... Pirger M Jarany Gyuro... kapele Bartolomje Godine 1828 dana 18 July*.

***

Hrvatski su vjernici u kapelici održavali svetu misu na hrvatskom jeziku, propovijed su slušali na svome materinskom

jeziku, do konca 19. stoljeća. O tom se brinula zadužbina Sillay, koja je i materijalno nagrađivala one svećenike koji su za svaku hrvatsku propovijed primali tri forinte.

„Uoči Bartolova, svi oni koji u planini, blizu Bartolove crkvice imaju vinograde, spremaju pecivo i pečenke. Sutradan, kako se zvono oglasi, hrlji muško, žensko s košarama u župnu crkvu pa će ondande u sprovodu u planinu. Djevojke se obuku u bijelo, a svi u svečano odijelo – momci iznesu zastave, a svećenik se stavi povorci na čelo pa sad krenu. Putem se pridružuju Hrvati sa sela i tako povorka raste dok ne dosegne silan broj. Idući, pjevaju hrvatske marijanske pjesme. Pred crkvicom već prije su nadošli krčmari, licitari, kramari pa razapeli šatore i izmetnuli robu na oglede. Nagrnulo svijet kao mravi. Hrvatska misa otpočne, a poslije mise izade svećenik van pa se uspne na propovjedionicu koja je namještena pod vedrim nebom. Svijet posjeda po strmini i zaravanku i lakomo sluša zgone i nezgone Bartolove. U deset je mađarska misa i propovijed, i sada tek otpočne pravo veselje. Zaručnik vodi zaručnicu, kum kuma, susjed susjeda, rod roda pod šatore pa časti vinom, pivom i medovinom i medenim kolačima. (...)”

Tko ima vinograd ima i podrum, a u podrumu pristalu prostoriju. Naći će se i dobra lozovina, a iz doma se donese jela što ureba, te se još skuha u vinogradu. Kum kumu, znanac znanicu na užinu i veselje ide. A kad poodmakne užina i vince udari u lice, zakucaju sitne tamburice a zaore skladne davorije. Iz jednoga podruma zalaze u drugi u pohode i tako se vesele do mraka, a onda se vrnu na kočijama i laganim kolima

PEČUH – 21. kolovoza slavilo se Bartolovo u kapelici sv. Bartola u pečuškim vinogradima. Proštenje je počelo u devet sati. Krenulo se pješice od crkve sv. Augustina do kapele sv. Bartola. Svetu misu služio je kanonik László Varga. Mnogi su sa sobom ponijeli kolače i druga jela. Misi su nazočili i vjernici Hrvati iz Baje. Svetu misu pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe koji je na orguljama pratila Anica Posavac.

doma”, zapisuje Nikola Tordinac. Nekoć se ovdje na Bartolovo održavalo tradicionalno proštenje. Polazilo se od crkve sv. Augustina i išlo ulicom Teče i drugim putovima do kapele sv. Bartola. Hrvatski su vjernici iz obližnjih sela, pa čak s Fancage, dolazili na slavlje u živopisnoj narodnoj nošnji pjevajući:

*Zdravo bud', Bartule!
Apostolu Bartule.
Čuvar jesi ove crkve,
Tu poslušaj naše molbe,
Mučenik Bartule.
Zdravo, sveti Bartule!*

Đuro Franković

KERESTUR – Mjesna samouprava sela Kerestura lani je od europskih izvora dobila financijsku potporu za izradu planova mosta i graničnoga prijelaza preko Mure između Kerestura i Kotoribe. Planove mosta iz dobivene 53 tisuće eura izradio je Inženjerski ured Roden d.o.o. iz Budimpešte. Prema planovima most bi se gradio zapadno od željezničkog mosta. Sljedeći postupak je bio nabava novčane potpore za planove izgradnje. Natječaj je predan kod Interreg III/A programa. Lajoš Pavlic, načelnik mjesne samouprave u Keresturu ovih dana me je izvijestio da je natječaj uspio, samouprava je dobila 65 milijuna i 200 tisuća forinti za izradu planova izgradnje mosta.

KERESTUR – Hrvatska manjinska samouprava u Keresturu svake godine organizira izlet za umirovljenike na neko hodočasno mjesto u Hrvatsku. Ove su godine 15. kolovoza otputovali u Mariju Bistricu na svetu misu i pogledali okolna naselja.

GARA – Kako saznajemo, vjerska zajednica u Gari dobila je novoga župnika. Nakon što je odlukom kalačko-keckemetskoga biskupa *dr. Baláza Bábel*a za župnika od 1. kolovoza postavljen *Tamás Vencel*, koji je premješten iz Čatalije, Garcu su dobili župnika koji dobro govori hrvatski i njemački.

Prema riječima crkvenog općinara *Stipana Krekića*, mise na hrvatskom jeziku, naizmjenično na njemačkome, i dalje se služe po ustaljenom redu, što znači svake druge subote u 18 sati. Budući da je prošloga tjedna bio blagdan 20. kolovoza, sljedeća „bunjevačka misa“ služit će se u subotu, 27. kolovoza u 18 sati. Od njega doznajemo kako je Hrvatska vjerska zajednica iz Gare zajedno s čavoljskim Hrvatima nedavno bila na hodočašću u Mariji Bistrici, posjetivši i Zagreb, a u nedjelju, 21. kolovoza, sudjelovala je na Hrvatskom danu u Kalači.

Među planovima u bliskoj budućnosti, postoji želja da se još ove jeseni po potrebi ponovno hodočasti u Hrvatsku, aljmaškoj Gospi od Utočišta.

Hrvatski pomurski susret

Fičehaski zbor izvodi svadbene običaje

Sedmi je put održan Hrvatski pomurski susret koji se priređuje već od 1998. g. Hrvatska manjinska samouprava grada Letinje. Tada novoosnovana samouprava željela je okupiti pomurske kulturne skupine da se jedan drugom predstave, da pokažu većinskome narodu bogatstvo hrvatskog folklor, glazbene kulture te na koji način njeguju hrvatske zajednice. Od prve priredbe, zaredom svake godine, okupljaju se kulturne skupine na glavnome trgu grada, no ove godine 7. kolovoza zbog lošega vremena stjecište je bilo Kulturno-prosvjetno središte „Luč“. Na žalost, zbog ljetovanja mnoge skupine nisu mogle okupiti svoje članove za nastup, pa su iz Pomurja bile zastupljena samo četiri naselja, no Katarina Koncer, predsjednica manjinske samouprave ipak se pobrinula da programi budu raznovrsni i bogati, pa je pozvala kulturne skupine i iz Hrvatske, iz Međimurske i Varaždinske županije. Uime grada i središta pozdravne riječi uputio je József Dömök, ravnatelj Središta, a sve sudionike srdačno je pozdravila gđa Koncer. Ona je zahvalila ekipama koje su uzele truda pa unatoč ljetnom odmoru bile nazočne na tom susretu, da svojim programom obogate hrvatsku kulturnu večer. Programe su najavljivali: Timea Varga, djelatnica Središta na mađarskom jeziku, i Adam Kovač, učenik budimpeštanske Hrvatske gimnazije na hrvatskom jeziku. Sedmi pomurski susret otvorili su letinjski puhači snažnom, uhu ugodnom glazbom, skladbama svjetskih skladatelja. Pjevački zbor iz Letinje još nema dugu tradiciju s vođenjem Margite Kovač, ali se istaknuo vrlo lijepim starim pomurskim pjesmama. Među svojim repertoarom imao je i pomursku baladu s tematikom ljubavi.

„Sumartonski lepi dečki“, tamburaši iz Sumartona, već su omiljeni svugdje u pomurskim naseljima. Učestale probe s učiteljem Žoltom Trojkom su vidljive kod tamburaša, a obljubljene hrvatske pjesme oduševile su gledateljstvo. Fičehaski zbor opet je iznenadio nečim novim: među svoje pučke pjesme uvrstio je i kraći svadbeni običaj, koji su odigrali s pratnjom pučkih pjesama, a ples s bocama nije mogao izostati, naravno i publika ih je nagradila burnim pljeskom. Pjevanje su pratili harmonikom i kontrabasom braća Takač. Teta Aranka Novak, voditeljica zbora, nakon dugog bolovanja opet je mogla nastupiti sa svojim pjevačima, kojima uvijek daje snagu da nastavljaju stare tradicije. Pjevačka skupina iz Kerestura s izvornim pjevanjem pučkih hrvatskih pjesama prikazala je nekadašnji način pjevanja u društvu, na poslu i na zabavama. Njihova je voditeljica gđa Sánta.

Iz Visokog, maloga mjesta iz Varaždinske županije, KUD „Braća Radić“ prikazao je svadbene pjesme i plesove Potkalničkoga prigorja. KUD, koji ima 30-ak članova, djeluje već 35 godina. Vodi ga Branimir Mateković. Nastup društva pratio je i načelnik općine Visokog Anđelko Stričak, koji bi rado uspostavio vezu s nekim naseljem iz Mađarske.

Kulturna skupina iz međimurskoga Mačkovca poznata je već u Pomurju, naime, više puta je nastupala u tome pomurskom gradu i okolici. Međimurske pjesme i plesovi bili su poznati za publiku. KUD vodi Matija Grabović.

Pravo je veselje slijedilo nakon uspješnih izvedaba u piceriji „Zsiráf“, gdje je glazbu za ples „nudío“ omiljeni Mura bend.

Garski dani

Blagdansko raspoloženje i velika pučka zabava

Velika skupina garskih učenika prikazala je bunjevačke i splitske plesove

U organizaciji mjesne samouprave, potkraj prošloga tjedna, od 19. do 21. kolovoza, održani su već tradicionalni Garski dani, koji su započeli u petak natjecanjem u stolnom tenisu, a završeni u nedjelju natjecanjem ribiča.

Cjelodnevna zabava i središnja svečanost u povodu dana mađarske državnosti održana u subotu, 20. kolovoza, započela je svetom misom, a u 9 i 30 ispred župne crkve održana je prigodna svečanost, te prisjećanje na 60. obljetnicu doselidbe Sikuljaca u Garu. Program je od 10 sati nastavljen na mjesnome nogometnom igralištu sportskim natjecanjima i raznim zabavnim sadržajima za djecu i mladež, konjičkim programima, a nije izostalo ni tradicionalno obiteljsko kuhanje u kotličima. Istovremeno, u povodu sikuljskoga proštenja, u seoskome Zavičajnom muzeju Józsefa Pála postavljen je prigodni postav,

a upriličen je i zajednički objed uza cjelodnevno druženje.

Od 15 sati priređen je prigodni kulturni program na otvorenom, koji je privukao pozornost mještana svih naraštaja. Najprije su se predstavili sudionici nedavnoga plesnog tabora. Velika skupina učenika prikazala je splitske, bunjevačke i njemačke plesove, a mala skupina nastupila je s bunjevačkim i mađarskim dječjim igrama, što su ih naučili Marija Silčanov i Antun Kričković. Športsko-plesna udruga Studio 2000 iz Baje, u kojoj pleše i nekolicina garske djece, prikazala je poznate društvene plesove, a na kraju je Društvo mladih iz baranjskog Tevela nastupilo sa sikuljskim plesovima i običajima.

Zatim je uslijedio dvosatni rok-koncert grupe Dózer.hu iz Baje i domaćeg sastava Egotland.

U mjesnom domu kulture od 20 sati priređena je folklorna večer, a okupljenima se prigodnim riječima obratio dr. László Balogh, predsjednik Županijske skupštine. U programu su sudjelovali Omladinska plesna skupina iz Tevela, Njemačko plesno društvo iz Harte, Odrasla skupina športsko-plesne udruge Studio 2000 iz Baje, te Folklorna skupina iz Srimljana (SzereMLE).

Već po običaju, cjelodnevna pučka zabava završena je plesnom zabavom na kojoj su svirali Veseli bačvanski dečki (Bácskai Vidám Fiúk), a oko 22 i 30 večer je uljepšana svečanim vatrometom. Dobro raspoloženje potrajalo je do ranih jutarnjih sati. U nedjelju ujutro u 7 pak započelo je ribičko natjecanje u organizaciji mjesnoga ribičkog društva.

Tekst i slike: S. Balatinac

SOMBOR – KUD „Mohač“ iz Mohača 27. kolovoza sudjeluje tradicionalnoj smotri folkloru u Somboru. Društvo tamo putuje sa svojom velikom skupinom, a kako smo saznali, od voditelja Društva Stipana Filakovića, smotra folkloru na koju je Društvo već više godina zaredom pozivano natjecateljskog je karaktera.

ZAGREB – Hrvatska matica iseljenika i ove godine priprema Tjedan hrvatskih manjina (već 11.) koji će biti posvećen Hrvatima iz Makedonije, a održat će se u Zagrebu od 26. do 29. rujna. Tjednom Hrvata iz Makedonije kani se široj javnosti predstaviti tamošnju hrvatsku zajednicu i njezino vrijedno kulturno stvaralaštvo, te se ujedno želi potaknuti jače zbližavanje s matičnom zemljom. Manifestacija će obuhvatiti predstavljanje knjiga, izložbe, kazališne predstave, tribine, koncerte, kušanje tradicionalnih jela i drugo. Uz Hrvatsku maticu iseljenika, Tjedan će suorganizirati Zajednica Hrvata u Makedoniji.

MOHAČ – Međunarodni susret folkloru koji se i ove godine održao u Mohaču od 17. do 20. kolovoza, okupio je uz domaće folklorashe velik broj društava. Deveta Folklorijada otvorena je programom KUD-a „Mohač“ iz Mohača, te nastupom folklorashe iz Rumunjske i Poljske. Drugoga dana programa nastupio je KUD „Zora“ te folklorashe iz Turske i Portugala. Veliki gala program održan je u subotu, 20. kolovoza, a u njemu su se svojim koreografijama predstavili svi sudionici ovogodišnje Folklorijade. Uza šest inozemnih ansambala nastupilo je i 15 društava iz Mađarske.

MOHAČ – U povodu Dana državnosti Republike Mađarske, na svečanoj sjednici gradske skupštine grada Mohača Stipanu Filakoviću, plesnom pedagogu i vrsnom športašu, za njegove uspjehe u atletici, za trenerski rad i za plesnu pedagogiju uručeno je Odličje Skupštine grada Mohača za zasluge na polju športa.

POGAN – Potkraj tjedna na blagdan svetog Stjepana kralja i Dan državnosti Republike Mađarske, u Poganu je održan Dan sela i seosko veselje. Okupili su se Pogančani oko sportskih i kulturnih sadržaja, a u folklorno-kulturnom programu sudjelovao je i poganski ženski pjevački zbor s hrvatskim pjesmama.

UNDA – Seoska samouprava sela Unde je ljetos nutradala naticanje Savjetu za razvoj područja u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji, i dostala je milijun forintov za obnovu škole. Uvjeti su bili da još za 4-5 ljet samouprava održi svoju školu u slučaju dovoljnoga broja dice. K tomu je još Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj dodala 600 jezero forintov, a ostalo je financirala samouprava, ovako su stroški bili 2,5 milijun forintov. Minjali su se obluki, vrata u dvj razredi ter u još jednoj prostoriji za otpodnevni boravak. Vanjska i nutarnja renoviranja su jur gotova, a u budućnosti se planira i izmjena krova.

Druga velika investicija ku podupira spomenuti županijski savjet je obnova, nadogradnja mrtvačnice. Ovo djelo dura tri ljeti dugo, uglavnom prik naticanj osiguranih pinez. Kako je rekao undanski poglavar Franjo Guzmić, mrtvačnica će dobiti novi krov, nove obloke i vrata, a oblikuje se i zaprti dio, kade će biti održane ceremonije za zbgomdavanje pokojnika. Uza to se sazida ovde još i vodeni blok, ter se postavlja novi uređjaj za poljivanje u cimitoru. Do Mrtvih god se završava i nova ograda oko cimitora, u kom je otprilike 250 grobov. Djela od 6,5 milijun forintov se obavljaju s pomoću županijskoga Savjeta za razvoj područja, mjesne samouprave, a značajne su i pinezne ponude odseljenih Undancev i selčanov.

Gradišćanski čitalački tabor 2005.

S temom: „U EU kot Hrvat/ica!”

Taboraši poslušaju folklorne upute Petra Škrapića, peljača HKD-a „Gradišće”

Projdući tajedan se je odvijao jur četvrti put Gradišćanski čitalački tabor u Gornjem Četaru (ČITA), pod organizacijom Pedagoškoga zavoda u Sambotelu i podupiranjem Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj i brojnim dobrovoljnim ponudami petroviskih osob. Ljetos je došlo manje školarov na ovo taborovanje, što je, s jedne strane, oslobodilo i zgusnutost, a nudilo i manje djela pedagogom na zanimanji. Iz Bizonje s učiteljicom Kladijom Šmatović je simo dospilo najveć školarov (23), čudami su bili i iz petroviske škole, a iznenadjujuće je bilo da iz Koljnofa nijedan učenik nije poslan. Iz Hrvatskoga Židana samo jedna školarica je dospila u Tabor, a ostali diozimatelji su još bili iz Kemlje, Gornjega Četara, Narde i Čeprega. Ukupno je bilo 45 taborašev, dokle su učiteljice s tehničkim osobami bili sve skupa devetimi. Kako smo vidili prilikom našega posjeta, suprot zločestoga, godinastoga vrimenta raspoloženje je bilo u četarskoj Gori fantastično, posebno onda kad je Petar Škrapić, umjetnički vodja HKD-a „Gradišće” iz Petrovoga Sela, naučio osnovne korake hrvatskoga folkloru, u pratnji petroviskih tamburašev. Svi nazočni, ruka u ruki s učiteljicami, oduševljeno su se obraćali, skakali u krugu, u kolu i očividno su se od prvoga do zadnjega trenutka veselili tancu, ter jedan drugomu. Po riči Edite Horvat-Pauković, peljačice Tabora, savjetnice za hrvatski jezik u Gradišću, u ljetosnjem Taboru novost je da s većim naglaskom i od prethodnih ljet intenzivnije se bavu diozimatelji u tri grupa s poviješću i

zemljopisom Hrvatske ter na našem tlu živećimi Hrvat. Uza to u djelaonici se držu predavanja, diskusije s temom „U Europskoj uniji kot Hrvat/ica!” i u tom okviru je napravljen i jednodnevni izlet u petroviskom partnerskom naselju u Austriji. U Pinkovcu su se taboraši strefili s tamošnjom dicom i pod peljanjem mjesne učiteljice Rite Jandrišić napravljane su jezične igre, jaćilo se je u karaokeu, a sniman je i film o cjelodnevnom boravku u južnogradišćanskom naselju. I u privremenom četarskom domu su bile stalne jezične vježbe (u koj su se zele već gramatične zadaće) i dramatizacija, ter ure jaćenja, a i rukotvorstvo ter moljanje majic. Pri učnji jezika školnikovice su hasnovale i nove metode, ke su naućile na nedavnom seminaru u Hrvatskoj za razvoj koncentracije, pažnje, žilavosti. Najpopularniji su bili i ovput programi, razna naticanja za nagrade, posjet četarskom muzeju, šetnja u Gornjem Četaru. Naravno su dica svaki dan imali i slobodno vrime za druženje, igre, kartanje, a primili su redovno i goste na svojoj hrvatskoj bazi. Pohodili su je ne samo direktorice škol nego i predsjednica DGHU-a Marija Pilšić ter učiteljice, a posebno je spomenut posjet bizonjske pedagoginje Ane Singer, ka lani još noseća bila u Taboru, a ljetos se je vratio sa svojim sinom na jur dobro poznato mjesto. Na završnom programu su sudioniki predstavili sve ono što su nek uspjeli osvojiti čez jedan tajedan, i uz taborski oganj su se razlućili od novih prijateljev, prijateljic.

-Tiho-

Zanimljivo

Vjerne životinje žive dulje

Kada su znanstvenici proučavali život afričke antilope u Etiopiji i Kenji, utvrdili su da duljina života umnogome ovisi o vjernosti mužjaka i ženke. Upravo zahvaljujući tome što su „bračni parovi” stalno zajedno i što se nikad ne razdvajaju više od pet metara, teže postaju plijenom brojnih grabežljivaca kojima su neprekidno izloženi. Tako na primjer, travu pasu uvijek naizmjenično, svaki po 15-ak minuta, kako bi jedno od njih moglo budno motriti i dati znak za uzbunu ako napada neka zvijer.

Dok neke životinje žive monogamno zbog koristi, druge su vjerne i privržene svojim životnim odabranicima sve do smrti – zbog ljubavi. Među te druge ubrajaju se labudovi i guske koji padnu u duboku i neizlječivu tugu kad im uginu životna izabranica ili izabranik, odbijajući svaku novu vezu.

U ptičjem svijetu vjernost među bračnim parom gotovo je pravilo, čak 92 posto ih je monogamno. Razlog tome leži u posvećivanju, umjesto pustolovinama,

brige oko podizanja mladunčadi, sjedenju na jajima i hranjenju.

Uzme li se u obzir da je sjenicama potrebno 350 do 390 letova dnevno da bi nahranile mladunčad, posve je razumljivo da se bez suradnje obaju roditelja ne bi mogao podići novi podmladak. Upravo u vrijeme kad mladunčad počne učiti letjeti, odrasle jedinke opet su u sezoni buđenja seksualne aktivnosti i reproduktivnog razdoblja.

U sisavaca je obratno, monogamija je izuzetak, a poligamija pravilo. Razlog je jednostavan, materinstvo zaokupi ženku znatno više nego mužjaka koji uživa u nezavisnom životu, bez obveza.

Dok ženka nosi podmladak, a poslije doji mladunčad, brine o njemu i uči ga neophodnim vještinama, mužjak vodi ljubav s drugim ženkama.

Samo pet posto sisavaca živi monogamno, kao antilope, zbog suradnje, ne po slobodnom izboru, već iz nužde. One ujedno žive i mnogo dulje od životinja koje žive poligamno.

Nasmijmo se...

Plivači

- Mama – upita sinčić – kako si upozнала našeg tatu?
- Jednom sam se skoro utopila, a on me spasio.
- A tako... Sad znam zašto tata ne želi da sestra nauči plivati!

Pas

- Učitelj je zadao đacima da napišu zadaću o čovjekovu najboljem prijatelju – psu. Kad je pogledao zadaće, učitelj je upitao dva brata blizanca:
- Kako to da ste napisali od riječi do riječi isto?
  - Nismo mogli drukčije – odgovoriše braća. – Znaite, mi imamo istog psa.

Promišljenost

- Mama, što ćete mi ti i tata kupiti za rođendan?
- Kupit ćemo ti zlatne naušnice iduće godine.
- A za ovaj rođendan?
- Dat ćemo ti probušiti uši.

Zubi

- Majko, strašno me boli zub – žali se Anica.
- To je zato, dušo, što jedeš previše slatkiša – odgovara mama.
- Nemoguće! – uzviknu Anica. – Slatkiše jedem svim zubima, a boli me samo jedan.

Petrovišćanka u Portugalu

Asistenca-učiteljica za engleski jezik

Putne knjige tvrdu da je Portugal jedan od najmanjih, ali i najsajnijih orsagov na svitu, pak živu u njoj gostoljubivi, djelatni ljudi ki s dvimi nogami čvrsto stoju na zemlji. U toj državi je mogla boraviti osam misec prik Javne zaklade „Tempus“ ter Socratesovoga školskoga programa Petrovišćanka Gabrijela Hajsan, ka je lani završila engleski jezik i komunikaciju na sambotelskoj Visokoj školi.

– Prijateljica mi je prik toga projekta zašla u Italiju ter me je bistvala da iskoristim i ja tu mogućnost. Kriterij je bio da prijavljenik bude ili na četvrtoj godini svojega studija ili da bude diplomiran, ali još nezaposlen. Mislila sam da ništ neću zgubiti ako probujem ter sam ispunila list i javila se. Na papirošu smo morali označiti u koju bi državu najvolili proći, ja sam na prvom mjestu napisala Španjolsku, na drugom pak Portugal misleći da tamo u žitku gvišno neću zajti – povida mi o početku mlada dama jur znova doma, ka je jur skoro proputovala cijeli svit. Prije ovoga putovanja dobila je jur dvomisečnu stipendiju u Englesku, duglje vrime je boravila u Ameriki, a i ovdje u Europi se je obrnula u brojni mjesti ter varoši. Lani u septembru je dobila pismo da joj Javna zaklada odobrava mjesto u portugalskom varošu Portu, prik četiri misecov sa stipendijom od 500 eurov (misečno), što je još mogla produžiti. Porto je drugi najveći varoš Portugala, na obali Atlantskoga oceana sa 263.100 stanovnikov. Živu po staroj izreki, „Coimbra jači, Braga moli, Lisabon paradira, a Porto pak djela“. Najveći je industrijski i trgovački centar orsaga, a prastaro središće grada je od UNESCO-a proglašeno Svitskim jerbom. Uz ostalo ovo mjesto je glasovito po svojem vinu Porto.

– Stanovala sam kod portugalske familije s još dvimi asistenticama iz Njemačke i Španjolske. Najprlje sam hospitala, posje-

tila prez obavezov ure, potom sam pak podučavala engleski jezik u jednoj gimnaziji od 2000 učenikov, od 7. do 12. razreda. U jednom razredu je bilo kih 30-35 gimnazijalcev, ki su se učili po slobodnom izboru engleski, nimški ili francuski jezik. Tajedno sam obavezno podučavala 16 ur, ali to nije potribno tako strogo zeti kot pri nas, da se držimo k 45 minuti, lekcijami, zadaćami itd. Tamo je čuda otvorenija i slobodnija nastava, a dica su s prekidom u školi, od jutra do večeri. A što naliže Ugarske, Portugalci ne znaju čuda za nas, zato sam i priredila ugarski dan, kad su se dijaki spoznali s ugarskimi specijaliteti, poslušali su predavanja, pogledali filme i kušali perkelt – je povidala svoje školske doživljaje Gabika. Koliko je bila angažirana mlada Petrovišćanka u tom da čim već govori i predstavlja svoju domovinu domaćinom, tako se je trudila i ona upoznati znamenitosti, narod, jezik i kulturu. Na portugalskoj zemljopisnoj karti malo je mjesta ostalo prez oznake, što zlamenuje i to da je od sjevera do juga skoro sva znatna naselja pohodila. Tajedno dvaput intenzivno je studirala na fakultetu portugalski jezik, a i „doma“ se je morala silom prilik pominati na tom jeziku, jer domaćini drugačije nisu znali komunicirati. Stalna jezična vježba joj je tako dobro uspjela da na kraju svoje-ga boravka položila je i sridnji stupanj portugalskoga jezika. Kako je rekla, Portugalci su jako prijatni, razgovorljivi i strpljivi ljudi

i spremni su na svakom koraku skočiti u pomoć. Iako nimaju preveć pinez, svenek su elegantni, čuda daju na izgled, a po mediteranskom običaju kafiči su vik dupko puni. Na ulica su u svaku dob većimi muži i jako se znaju čuditi ako se ženska sama šeće i ima svitlju kožu, oči, vlase. Pri nji zvanaredno dobro funkcionira promet, a malo je šalno da na postaja putniki sami moraju stopirati, mahati autobusom neka stanu. Po nje mišljenju jedinstvena je portugalska arhitektura, zgrade u bijelo-plavoj farbi ter zavolj godinastoga vrimena pločene hiže. Naravno su kušani kulinarski specijaliteti kot caldo verde (juha od zelja i krumpļinov), jako čuda fele šalatom imaju s uljem od masline i lukom, a najbolje su sušene bukve (ribe) ter kolači s kremom od jajac. Poznato je njevo črljeno vino, po slasti je spodobno našemu tokaiju, ali brže zna škoditi človiku. Galebi i golubi te sprodajaju na svakom koraku to te more i razjadati ako nisi učan na ptičju hrabrenost i bezobraznost. Portugalska zastava je svagdir vani, na svakoj fasadi zgrade te pozdravlja i povida o domoljublju ovoga naroda.

– Iako sam prošli misec domom došla, prijateljstvo i veze su ostali, spominki su živi u meni. Familija kade sam bila kvartirana osam misec, mi je stvorila drugi dom da se ne budem čutila stranjka i sama. Pri zbogomdavanju su mi rekli da karkada se morem vratiti. Ako bi imala zato mogućnost, sigurno bi išla najzad jur zutra, a u budućnosti namjeravam hasnovati i dalje učiti ter vježbati portugalski jezik.

Gabrijela Hajsan momentano je zaposlena pri jednoj privatnoj firmi nedaleko od Sambotela, kot prevadjačica engleskoga ter nimškoga jezika. Polag toga bi svoju sriču željila isprobati u Budimpešti na području turizma ili u nekoj privatnoj školi, a u tom će joj biti znamda na pomoć i znanje hrvatskoga ter portugalskoga jezika.

–Timea Horvat-

INTERREG projekti

Agencija za regionalni razvoj južnoga Zadunavlja, kao nositelj projekta uz partnersku pomoć Slovenaca i Hrvata, nedavno je na natječaju INTERREG III/A dobila više od 57 milijuna forinti za izgradnju biciklističke staze u dužini od 120 kilometara koja bi povezivala Barču i Mohač kao dio biciklističkih staza u okvirima staza EUROVELO koje povezuju obale triju rijeka: Mure, Drave i Dunava, uz koje se grade biciklističke staze u tri države: u Austriji, Sloveniji, Hrvatskoj. U Mađarskoj su već označene biciklističke staze uz Dunav te bi izgradnja spomenute dionice bila povezivanje narečenih biciklističkih staza EUROVELO.

Istodobno Državna cestogradnja Baranjske županije i Agencija za regionalni razvoj južnoga Zadunavlja u okvirima INTERREG III/A programa dobili su potporu za izgradnju glavne ceste br. 67 od Sigeta prema državnoj granici s Hrvatskom. Izgradnja te prometnice zahtijevala bi i otvaranje graničnoga prijelaza Drvljanci – Sopje. Ovakvim programima i njihovim ostvarenjem mogla bi se ubrzati ulaganja u ovo područje i njegov razvoj, te izbjeci dalja gospodarska i cestovna izolacija sigetske i šeljinske regije. U projektu je sudjelovala i Virovitičko-podravska županija. Cjelokupni troškovi razvoja spomenute ceste stajali bi 73 milijuna i 900 tisuća forinti, od čega je na natječaju iz fondova INTERREG III/A osigurano 67 milijuna i 500 tisuća forinti. Svota dobive-

na na natječaju potrebna je za izradu potrebne dokumentacije o produženju te ceste od Sigeta prema granici, izgradnji graničnoga prijelaza, mosta na Dravi te dalje autoceste prema Slatini. Po procjeni stručnjaka, po sadašnjim cijenama glavni put od Sigeta, izgradnja mosta na Dravi i produženje dionice u Hrvatsku stajali bi približno 24 milijarde forinti. U ostvarenju projekta prvi su koraci izrada planova i studija. Po nacrtu, uz osiguravanje vlastitog udjela veliki dio sredstava za ostvarenje ovog projekta trebao bi se osigurati iz fondova INTERREG-a.

Starin

SALANTA – Tradicionalni Dan sela u Salanti održan je 20. kolovoza. Priredba na otvorenom pokraj salantskog umjetnog jezera, koje je prije godinu dana predano na upotrebu i radost Salančana, obilovala je zabavno-kulturnim programima. Među inima nastupili su i folklorasi svirači i plesači salantskoga KUD-a „Marica“ te kukinjski Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška.

ŠELJIN – Kako donosi županijski list Dunántúli Napló, samouprava mjesta Šeljina planira gradnju potkrovlja na zgradi šeljinskog vrtića, u vrijednosti od 150 milijuna forinti. Sredstva se namjeravaju namaknuti iz unijskih fondova. Uvjet je to da bi ustanova odgovarala minimalno propisanim zahtjevima za nesmetani rad.

PEČUH – Nakon kratkoga godišnjeg odmora KUD „Tanac“ opet počinje svoj rad. Nakon uspješnoga plesnog tabora u Santovu plesači i svirači su imali kratak odmor, ali 30. kolovoza se opet okupljaju. Budući da KUD „Tanac“ ima mnogo poziva na razne festivale, mora nastaviti rad. Osim toga pred njim je i njihov 10. festival pod nazivom Dobro došli naši mili gosti... KUD će ugostiti 10 folklornih ansambala iz raznih krajeva Hrvatske.

Nastupi KUD-a u rujnu:

3-eg u Kemesu,
10-og u Budimpešti,
15-og i 17-og u Pečuhu,
18-og u Udvaru (III. Udvarsko veselje)
24-og u Pečuhu.

UDVAR – Udvarska Hrvatska manjinska samouprava ove godine treći put priređuje hrvatski dan u selu, pod nazivom „Udvarsko veselje“, 18. rujna u nedjelju. Program će početi u 10.30 sa svetom misom na hrvatskom jeziku, na kojoj će nastupiti i crkveni zborovi. Nakon mise će Samouprava ugostiti sve sudionike u domu kulture. Nakon objeda slijedi mimohod kroz selo, gdje će razni KUD-ovi prikazati svoju narodnu nošnju. Bit će to KUD-ovi iz Karlovca, Koprivnice, Priske, Sonte, Tavankuta i iz Draža. U 15 sati slijedi gala program na otvorenoj pozornici, gdje će navedeni KUD-ovi izvesti svoje narodne običaje i plesove. Organizatori svakog rado očekuju.

Kuhajmo zajedno Tempura povrće

Shiso je aromatična trava svježeg, voćnog okusa nalik na anis, vrlo rasprostranjena u Aziji, a Japanci je koriste kao dodatak riži. Naći ćete je u specijaliziranim dućanima.

Priprema: 15 min.

Kuhanje: 20 min.

Sastojci (za 6 osoba): 1 mali patlidžan, 50 g tankih zelenih mahuna, 1 mali slatki krumpir, 8 listića shisa (crvene metvice), 120 g brašna, 2 dl vode, 1 žumance, sol

Za prženje: suncokretovo ulje

1. Povrće operite, a krumpir ogulite te sve narežite na tanke ploške.
2. Pripremite tijesto za prženje: hladnu vodu stavite u posudu i dodajte žumance te viljuškom (ili štapićima, kao u Japanu) snažno izlupajte. Neprekidno miješajući, dodajte brašno i prstohvat soli. Tijesto treba biti glatko, ali ne kompaktno.
3. U posudi zagrijte ulje. Kad postane vruće, komad po komad povrća umačite u tijesto i pržite po 1 min., okrećući ih žlicom s rupicama.
4. Izvadite pržene komade povrća a upijajući papir i odmah ih poslužite.

Mjesna i Hrvatska manjinska samouprava sela Serdahela srdačno Vas poziva na

Dan naselja 27. kolovoza 2005.

Program:

- 07.30 – natjecanje u ribolovu
- 08.30 – polaganje vijenca na spomenik boraca
- 09.00 – sjećanje na Stipana Blažetina kod nadgrobnoga spomenika
- 10.00 – početak cjelodnevne igraonice za djecu (vrtuljak, skakaonica, slikanje lica, henna-slikanje, izrada nakita, pletenje, pečenje kolača, baloni, slatkiši)
- 10.00 – otvaranje Festivala gibanice
- 11.00 – program kaniške policijske uprave sa psima
- 12.00 – proglašenje rezultata natjecanja u ribolovu
- 13.30 – pripreme i početak natjecanja u kuhanju
- 14.00 – ocjenjivanje gibanica i predaja priznanja
- 14.00 – klub konjanika iz Kaniže nudi jahanje djece
- 14.15 – program djece mjesnoga dječjeg vrtića i osnovne škole
- 15.30 – program streljaštva
- 17.30 – proglašenje rezultata u natjecanju kuhanja
- 18.00 – folklorni festival
- 19.30 – Pjevački zbor „János Tüttő” iz Kaniže
- 20.30 – humorist József Ihos zabavlja publiku
- 21.30 – ulična zabava, svira Mura bend (bal na školskome dvorištu)
- 22.00 – vatromet

Dan mladine 2005.

Hrvatski akademski klub i Mlada inicijativa Mjenova skupa priredjuju ovoljetošnju centralnu priredbu HAK-a u Mjenovu/Kroatisch Minihof, od 2. do 4. septembra.

Program:

- 2. septembra, petak**
- 15.00 – dičje otpodne
- 19.00 – otvaranje Dana mladine
- 21.00 – koncerti: Pax (Austrija), Pinkica (Petrovo Selo), Zetori (Slovačka – Austrija), Gibonni (Hrvatska)
- 3. septembra, subotu**
- 12.00 – objed
- 13.00 – športske igre
- 18.00 – omladinska konferencija
- 21.00 – Koncerti: Tambečari (Austrija), Marice igrališće (Austrija), Divlja zob (Austrija), Latino (Hrvatska)
- 4. septembra, nedilju**
- 10.00 – sveta maša
- 11.00 – pomašnica
- 12.00 – objed
- 15.00 – folklorno otpodne
- 18.00 – koncerti: 05 Party (Hrvatska), Veseli Petrovišćani (Tamburaši iz Petrovoga Sela)

Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj (DGHU), pod peljanjem predsjednice Marije Pilšič, srdačno Vas poziva 3. septembra, subotu, od 15 uri na svetačnu priredbu

15. obljetnice utemeljenja Društva.

Mjesto svetačnosti: Unda
Sastanak pred crkvom sv. Martina

Program:

- 15.00 – sv. maša ku celebrira Štefan Dumović, mjesni farnik
- 16.00 – Generalna sjednica DGHU-a u kulturnom domu
- 17.00 – kulturni program i otvaranje foto i dokumentarne izložbe
- 18.00 – svečani prijem u gostionici Koli

HRVATSKA KRONIKA

31. kolovoza 2005. u 13.00 na I. programu (Repriza: 1. rujna 2005. u 14.05 na II. programu)

Posvećenje novog crkvenog tornja u Minjorođu
Dan sela u Serdahelu
Događaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar
Urednica: Timea Šakan

10 Dobro došli, naši mili gosti!
Isten hozott, kedves vendég!
2005.09.17. Pécs

**HORVÁT EGYÜTTESEK
10. NEMZETKÖZI FESZTIVÁLJA**

15:30 Széchenyi tér: felvonulás
16:30 Dóm tér: rövid műsorok
18:30 Szabadtéri Színpad: galuműsor
21:00 Ifjúsági Ház: táncház

PEČUH – KUD „Tanac” iz Pečuha ove godine organizira deseti put svoj međunarodni hrvatski festival pod nazivom „Dobro došli, naši mili gosti”. Na tom se festivalu okupljaju Hrvati iz Mađarske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, Austrije te, naravno, iz matične zemlje Hrvatske. Ove godine, godine jubileja, rodila se zamisao kako bi se dogodilo nešto veliko na tom festivalu. Zamisao je pak pokušaj postavljanja Guinnessova rekorda u plesanju golemoga kola. To znači da bi na glavnom trgu grada Pečuha (Széchenyijev trg) istovremeno plesalo kolo petstotinjak ljudi, a poslije bi se priključili i gledatelji pa bi to bilo već 800-1000 ljudi. Prijava je poslana u Englesku. Prihvaćanje će se doznati početkom rujna. Festival se priređuje 17. rujna 2005. godine, u subotu, a program je sljedeći: Mimohod ulicama grada kreće u 15.30 od Doma mladeži, u 16 sati je pokušaj Guinnessova rekorda na Széchenyijevu trgu, potom su kraći programi na trgu ispred Katedrale. Od 18.30 počinje gala program na Ljetnoj pozornici.

Renata Božanović

V. D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac, tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu KOREKTOR: Kristina Goher. ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: croatica@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, PE.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,-Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.